

Enflasyon Düşerken

Biol EFE

Son çeyrek asırda enflasyonla o kadar içli dışlı yaşadık ki, bugün enflasyon rakamlarının tek haneli düzeylerde seyrediyor olması bizi sevindiriyor.

Dahası, sadece fiili enflasyonun değil, enflasyona ilişkin beklentilerin de resmi hedefin altına düşmesi enflasyonla mücadelede önemli bir aşamaya geldiğimizi gösteriyor.

Hükümet, tüketici enflasyonunda 2004 için yüzde 12, 2005 için yüzde 8 ve 2006 için yüzde 5'lik hedef koydu.

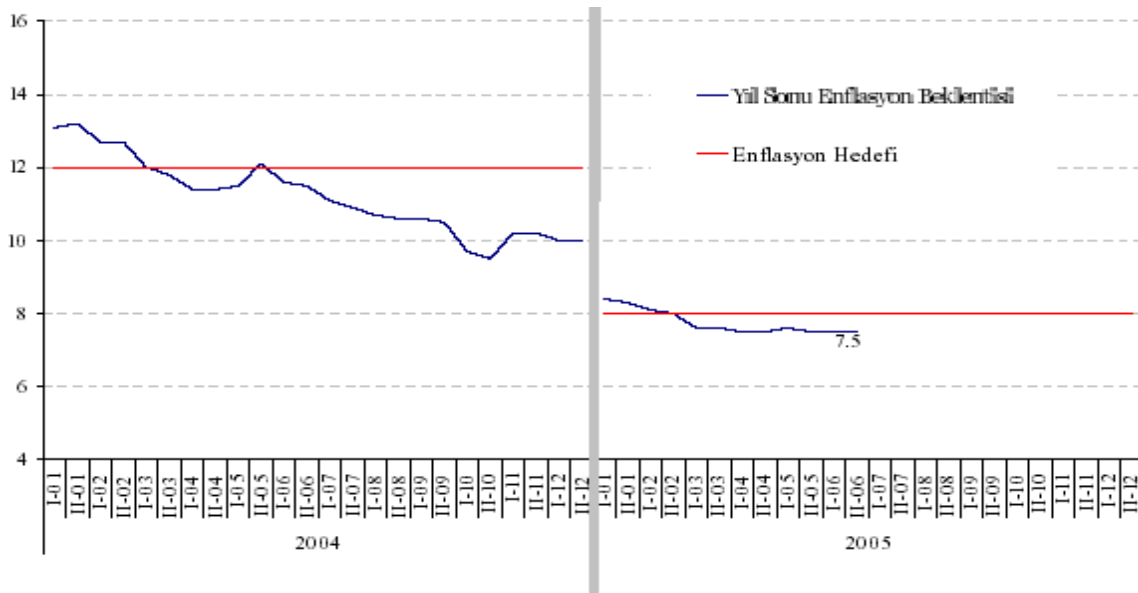
2004 yılında tüketici enflasyonu yüzde 12'lik hedefin altında yüzde 9,32 olarak gerçekleşti.

2005 Haziran ayı itibariyle TÜFE aylık yüzde 0,10 ve ÜFE yüzde -0,48 olarak gerçekleşti.

Merkez Bankası'nın ısrarla takip ettiğini belirttiği TÜFE yıllık bazda yüzde 8,95 ve 2004 Aralık ayına göre ise yüzde 2,59 düzeylerinde seyretti.

Grafik 1: Yıl Sonu Enflasyon Bekleyişleri ve Enflasyon Hedefi: 2004-2005

Kaynak: TCMB

Gerek yılın ilk 6 ayındaki gerçekleştirmeler ve gerekse yılsonu enflasyon beklentileri hedeflerin gerçekleştirilebilir olduğunu gösteriyor.

Haziran ayı TÜFE gerçekleşmesi alt sektörleri itibariyle incelendiğinde, gıda ve alkolsüz içecek fiyatlarındaki yüzde 1,63'lük düşüşün, aylık enflasyonun düşük çıkması üzerinde önemli bir etkisi olduğu söylenebilecektir.

Tablo 1: Ana Harcama Grupları İtibariyle Tüketici Fiyat Endeksi ve Değişim Oranı (%)

Ana Harcama Grupları	Harcama Grubu Ağırlıkları	Bir Önceki Aya Göre Değişim (Haziran 2005)	Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Değişim (Haziran 2005 / Aralık 2004)	Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Değişim Oranı (Haziran 2005 / Haziran 2004)	Oniki Aylık Ortalamalara Göre Değişim Oranı	Endeks (Haziran 2005)
TÜRKİYE	100,00	0,10	2,59	8,95	8,69	116,81
Gıda ve alkolsüz içecekler	29,42	-1,63	-0,47	5,95	6,15	110,12
Alkollü içecekler ve tütün	4,67	0,07	2,26	3,47	9,16	124,69
Giyim ve ayakkabı	8,09	0,81	1,81	9,34	5,52	118,78
Konut	16,91	0,57	2,96	10,51	10,83	118,14
Ev eşyası	6,47	1,00	4,44	9,24	6,78	114,61
Sağlık	2,71	0,11	1,95	7,85	8,17	114,39
Ulaştırma	10,42	0,71	7,21	16,07	13,00	122,99
Haberleşme	4,82	-0,58	0,33	1,47	1,32	104,44
Eğlence ve kültür	3,60	4,01	8,00	9,57	9,69	120,14
Eğitim	2,15	3,24	2,70	20,34	17,89	134,76
Lokanta ve oteller	5,87	0,75	7,98	14,71	14,81	132,69
Çeşitli mal ve hizmetler	4,87	0,83	1,12	6,84	9,53	116,86

Kaynak: DİE

Bunun yanında; eğlence ve kültür grubu alt kalem endeksinin aylık yüzde 4,1 ve eğitim sektöründeki aylık yüzde 3,24 oranında artış göstermesi TÜFE'nin yükselmesinde etkili olmuştur.

Merkez Bankası'na göre eğlence ve kültür alt kaleminde tur hizmetlerine yönelik talep artışı, eğitim sektöründe ise ilk ve orta öğretim kurumlarına kayıtların Ağustos'un ikinci yarısı yerine Haziran ayında başlatılması fiyat artışlarını yönlendiren unsurlar olmuştur.

Ulaştırma grubundaki aylık yüzde 0,71'lik artışın altında da akaryakıt zamlarının doğrudan (benzin, LPG ve motorin) ve dolaylı etkileri (uçak bileti ve şehirlerarası otobüs bilet fiyatları) yatmaktadır.

Haziran ayında üretici fiyatlarının düşük çıkmasında yüzde 3,37 oranında düşen tarım fiyatları etkili olmuştur.

Burada, Haziran ayının mevsimsel özelliği yanında, Rusya'nın başta taze sebze ve meyve olmak üzere, Türk tarım ürünleri ithalatını kısıtlaması önemli bir etken olmuştur.

Kısıtlamaların kalkması ile, ek düşüş etkisinin geçici olması beklenmektedir.

Sanayi sektörü fiyatlarında yüzde 0,34'lük bir artış görülmüştür. Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünlerindeki yüksek fiyat artışına (yüzde 9,27) rağmen, imalat sanayi fiyatlarının kısıtlı düzeyde (yüzde 0,42) kalması dikkat çekmektedir.

Üretici fiyatlarındaki gelişmelerin önümüzdeki dönemde büyük ölçüde petrol fiyatlarına ve döviz kurlarına duyarlı olacağı tahmin edilmektedir.

Sonuç

Yılın ilk 6 aylık dönemdeki birikimli enflasyon yüzde 2,59 oranında gerçekleşmiştir.

Bu rakam, yılsonu hedefinin gerçekleşmesi açısından olumlu bir görünüm arz etmektedir.

Ancak, bu oranın geçen yılın aynı dönemdeki enflasyon oranının sadece yüzde 0,37 oranında altında kalması enflasyondaki düşüş sürecinin yavaşladığına işaret etmektedir.

Zaten, enflasyona ilişkin literatür incelendiğinde; stabilizasyon politikalarıyla yüksek enflasyondan düşük enflasyon sürecine geçen ülkelerde, özellikle yüzde 10'ların altına inildiğinde bir düşüş hızında bir yavaşlama olduğu görülmektedir.

Nitekim, uzun süredir düzenli olarak gecelik faiz oranlarını indiren Merkez Bankası da Haziran ayında faizleri değiştirmeme kararı almıştır.

Yüzde 5'lik bir enflasyonun hedeflendiği 2006 yılında enflasyonla mücadelenin en zor zamanlarını yaşayacağımızı tahmin ediyoruz.

Eski fiyatlama alışkanlıkları birtakım sapmalara neden olsa da, siyasi irade yapısal reformlardan ve istikrar hedefinden vazgeçmediği sürece, piyasanın "görünmez el" vasıtasıyla zaman içinde kendi dengesini bulacağını düşünüyoruz.

Bu aşamada; üyelerimizin önümüzdeki dönemde enflasyonun düşeceği ve kar marjlarının daralacağı beklentilerini dikkate alarak, "kalite", "verimlilik", "etkin stok yönetimi" ve "markalaşma" unsurlarına daha fazla önem vermelerini öneriyoruz.

Merkez Bankası'nın enflasyonla ilgili tahminlerini etkileyen GSMH büyüklüklerine baktığımızda; geçen yılki iktisamlı büyümenin ardından bu yıl daha mütevazı büyüme rakamlarına geldiğimizi görüyoruz.

Geçen yıl yüzde 9,9 oranında büyüyen GSMH'mızın, bu yıl yüzde 5-6 düzeylerinde büyüyeceği tahmin ediliyor.

Ancak, bazılarının dile getirdiği ve geçmişten bolca örneklendirdiği üzere; yüksek büyümenin ardından bir kriz patlak vermemiş, biraz daha makul bir büyüme oranıyla yola devam edilmiştir.

Kanımızca, mevcut cari işlemler açığımız ve borçlanma gereğimiz dikkate alındığında; yüzde 9-10'lar yerine, yüzde 5-6 düzeyinde sürdürülebilir bir büyüme düzeyinin ekonomimizin uzun vadeli dengeleri açısından daha sağlıklı olduğu kanaatindeyiz.

Merkez Bankası'nın da vurguladığı üzere; enflasyonla mücadelede; tek haneli enflasyon rakamlarına inildiği bir gerçektir, ancak fiyat istikrarından henüz uzak olunduğu da bir gerçektir.

Fiyat istikrarına ulaşılabilmesi, ancak son yıllarda kararlılıkla yürütülen ekonomik programın aynı kararlılıkla devam etmesi, mali disiplinden taviz verilmemesi ve mali disiplinin kalitesini uzun vadede temin edecek olan yapısal reformların sürdürülmesi durumunda mümkün olacaktır.

Yukarıdaki unsurların yanısıra,

- F** Petrol fiyatlarında dalgalanma olmaması ve
- F** Büyük bir dışsal şokun gerçekleşmemesi

durumlarında enflasyon hedefine ulaşılacağını ve fiyat istikrarı yönünde önemli bir adım atılmış olacağını düşünüyoruz.